

Uredništvo: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24. Inšpektor oddelka: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5 - Telefon št. 31-23, 31-26. Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42. Ražnja: za Ljubljansko pokrajino pri pokončno-čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti. Cor. Post. No 11-3118. IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje iz Kr. Italije in inozemstva: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan s ponedeljke. Naročnina za eno leto: 1000. Za inozemstvo vključno s poštnimi stroški: 1500. Uredništvo: Ljubljana, Puccinjeva ulica št. 5, telefon št. 31-22, 31-23, 31-24. Rokopisi se ne vračajo. CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ad estero: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Vivaci combattimenti locali sul fronte tunisino

10 velivoli nemici distrutti nel cielo della Tunisia - Altri 12 apparecchi abbattuti durante incursioni

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 1 maggio 1943-XXI il seguente bollettino di guerra n. 1071:

Sul fronte tunisino vivaci combattimenti di importanza locale.

Le artiglierie avversarie hanno effettuato concentramenti di fuoco particolarmente intensi e prolungati nel settore meridionale. Nostre formazioni aeree di scorta a convoglio nel Mediterraneo centrale, impegnavano forze nemiche superiori di numero abbattendo sei «Curtiss» e due «Curtiss»; la caccia germanica distruggeva due altri apparecchi nel cielo della Tunisia.

Velivoli americani hanno lanciato su Messina bombe e ordigni esplosivi facendo danni limitati, uccidendo sei abitanti e ferendone uno. Dei 21 quadrimotori partecipanti alla incursione, 5 sono stati distrutti

dalle batterie contraeree e dai nostri cacciatori; altri 4 si sono poi inabissati in mare al largo di Augusta.

Un'azione di mitragliamento aereo sui dintorni di Siracusa non causava perdite: tre apparecchi avversari, presi sotto il tiro delle artiglierie della difesa, precipitarono: il primo a levante della città, il secondo in mare e il terzo nei pressi dell'isola delle Correnti.

In Atlantico un nostro sommergibile al comando del tenente di vascello Gianfranco Verbana da Milano ha affondato quattro piroscafi per complessive 29.000 tonn.

Nota al bollettino n. 1071:

Nei combattimenti aerei, citati dal dierno bollettino, si è particolarmente distinta una formazione di cacciatori comandata dal tenente Amedeo Guidi da Bologna.

Živahni krajevni boji na tuniškem bojišču

10 sovražnih letal uničenih v zraku nad Tunisiem - 12 nadaljnjih letal uničenih med napadi

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 1. maja naslednje 1071. vojno poročilo:

Na tuniškem bojišču živahni boji krajevnega pomena.

Nasprotno topništvo je osredotočilo svoj živahni in dalje časa trajajoči ogenj v južnem odseku.

Naše letalske skupine so v spremstvu nekoga konvoja v srednjem Sredozemlju zapobile v bojih številno močnejše sovražne sile in sestrelile 6 letal tipa »Spittfire« in 2 letala tipa »Curtiss«; nemški lovci so uničili v zraku nad Tunisiem dve nadaljnji letala.

Ameriška letala, ki so metala bombe in eksplozivne naprave na Mesino, so povzročila omejeno škodo ter ubila 6 prebivalcev in enega ranila. Izmed 21 štirimotornih letal,

tal, ki so se udeležila napada, so protiletalske baterije in naši lovci uničili pet; nadaljnja štiri letala so se nato spustila na morje pri Augusti.

Akcija letalskega obstreljevanja okolice Sirakuze ni povzročila izgub; tri nasprotna letala, ki so pršla pod strele »hrabrega topništva, so strmoglavila, eno vzhodno od mesta, drugo v morje in tretje v bližini otoka Morskikh tok-v.

Na Atlantiku je naša podmornica pod poveljstvom ladijskega poročnika Gianfranca Verbane iz Milana potopila 4 parnike s skupno 29.000 tonami.

Pripomba k poročilu št. 1071:

V letalskih bojih, ki jih navaja današnje poročilo, se je posebno odlikovala skupina lovcov pod poveljstvom poročnika Amedea Guidia iz Bologne.

Junaška požrtvovalnost posadke Takrune

Rim, 30. apr. s. V nekem prejšnjem poročilu je bilo poudarjeno junška zadržanje posadke Takrune, imenovane po vasi na skalnatem vrhu. Višino Takrune je organiziralo poveljstvo I. armade kot obrambo utrjeno postojanko. Za posadko te čeri izredne taktične važnosti je naše poveljstvo postavilo prvi bataljon 66. pehotnega polka, 3 stotnije, en oddelček 202. skupine in nemški protitankovski oddelček z 20 moži. Tem hrabrim veteranom afriške bitke sta bili izročeni na dan pred angleškim napadom italijanska in nemška zaseda, da bi bil simbol domovine zastopan na tej postojanki, kjer se je moral odpor podaljšati bolj kakor kdaj od skrajnosti.

Mavrov in Angležem 50. divizije, temveč tudi tolmačem londonskega radia, ki so celo v svoji protitalijanski zaslepljenosti morali priznati neukrotljivo hrabrost naših vojakov.

V bitki so zastavili svoje sile na življenje in smrt Nemci protitankovske legije, ki so streljali do zadnjega naboja in opravili dejanja velike vrednosti.

Izmed junških branilcev Takrune je uspel povratek v naše črte kaplana donu Giuseppe Maccariellu, nekemu naredniku in nekaterim vojakom. Po pripovedovanju duhovnika, ki je hodil od postojanke do postojanke in prinašal zadnjo tolažbo umirajočim, in po izjavah vojakov je bilo zadržanje vseh hrabrin na Takruni vzvišeno.

Takruna je neizbrisna stran izredne hrabrosti naših borcev v ogromni afriški bitki in junaki epinega odpora bodo ostali vedno vklepani v srcih Italijanov, od kapitana Politija, poveljnika bataljona, ki je z adjutantom kapitanom Lirerjem osebno vodil protinapad do kapitana Giacominija, podporočnika grenadirjev Dilettija in onega vojaka, ki je imel še dovolj sile za šalo ob strašni rani rekoč: »Če bom izgubil to zdrobljeno nogo, si bom pri-

SEJA ODBORA ZA OSKRBO POD PREDSEDSTVOM DUCEJA

Ducejeva navodila za nadaljevanje borbe proti špekulaciji z živili in za sodelovanje prebivalstva pri tej akciji

Rim, 30. aprila. s. Dne 28. od 17. do 19. ure in dne 30. od 17. in 19. se je sestel pod Ducejevim predsedstvom medministrski vzporejvalni odbor za oskrbovanje, razdeljevanje in cene. Navzočni so bili vsi člani odbora.

Stanje prehrane

Najprvo je odbor proučil stanje prehrane, o katerem je podrobno poročal minister za poljedelstvo, odbor je vzel na znanje, da je stanje zbirališč glede na spojitev med staro in novo žitno proizvodnjo zadovoljivo. Potem je poudaril osnovno važnost, katero bo imelo za oskrbovanje od prihodnega poljedelskega leta natančno delovanje občinskih uradov za ugotavljanje poljedelske proizvodnje. Tem uradom bodo morale stati ob strani sindikalne organizacije in to s skrajnim čutom odgovornosti in sodelovanju. Odbor je tudi obširno proučil vprašanje prevoznosti glede na zahteve oskrbevanja s hrano in je določil, da se mora do skrajnosti v skladu z načrti o racionaliranju omejevat prevajanje živil iz kraja v kraj in ta se morajo še bolj izkoristiti železniški vagoni s pospeševanjem natovornjaja in raztovornjaja.

Disciplina cen

Odbor je nato proučil še dozečne uspehe po sklepih, ki so bili sprejeti na prejšnjem zborovanju glede cjačenja kontrole in upoštevanja cen ter borbe proti vrni borzi.

Duce je poudaril, da je izvajanje teh sklepov, ki je bilo podvzeto z ednostjo in s polnim zavzemanjem oblasti in organov, zlasti prefektov, pritegnilo široko prebivalstvo in potrdilo, da se mora ta moralno vzbujajoča akcija nadaljevati z nezmanjšano odločnostjo in potrebno strogotjo. Kjer se ji bo pridružilo aktivno sodelovanje množice potrošnikov, bo s tem dozečeno, da bodo zboljšanja plač, ki veljajo od 21. aprila, v celoti dosegla svoj smoter povečanja kupne sposobnosti delavcev in bo s tem omogočena ugodna revizija obrokov za vse državljane.

Vprašanje delovne sile

Odbor je nato proučil vprašanje delovne sile z raznih posebnih gledišč, tikajočih se predvsem najvažnejših proizvodjalnih dejstvom države. Odbor smatra za potrebno, da vse razpoložljive delovne sile ustrezajo na najboljše način zahtevam naroda v vojni. V to svrhu je bilo potrebno določiti naslednja navodila:

1. Združiti je treba v en sam organ vse pristojnosti glede raznih faz uporabe delovne sile, tako za tiste, ki izvajajo v poklicih, kakor tudi tiste, katere je mogoče mobilizirati po zakonu o disciplini državljanov v vojnem času. To združevanje bo izvajalo posebno politajništvo za delo v ministrstvu za korporacije.

2. Treba je unificirati nameščevalne urade in jih bolje opremiti, tako da bodo lahko učinkovito opravljali funkcije, katere jim nalaga zakonodaja v narodni disciplini delovne sile.

3. Unificirati je treba v korporativni organ ustanove, ki že obstojajo in ki se ustanavljajo po sindikalnih organizacijah za poklicno izvežbanje delavcev, ter dati na razpolago sredstva za čim bolj učinkovito in neovirano delovanje teh organizacij, ki naj dobavljajo raznim proizvodjalnim dejstvom javno kvalificirane in specializirane množice delavcev, katere so neobhodno potrebne za boljše narodno proizvodjalno uredevanje.

4. Osredotočenje vseh nalog delovne službe v posebnem organu ministrstva za korporacije bo temu omogočilo, da se bo posluževalo razen že od njega zavistnih korporativnih in sindikalnih organov tudi organizacije in znatnega doselej opravljenega dela središč za delo, ustanovljenih od PNF. S sklenjenimi ukrepi bo delovna služba lahko krila povpraševanje po delovni sili, ki je potrebna za udeleževanje, za življenje, za obrambo in za učinkovitost naroda v vojni, tako s pomočjo dela vseh tistih, ki običajno opravljajo kako delo, kakor tudi z mobilizacijo državljanov, ki niso pod ocrzem in lahko opravljajo duševno ali ročno delo, ki je potrebno.

Dotok v letovišča in zdravilišča

Odbor je proučil vprašanje dotoka v letovišča in zdravilišča v bližnjem poletju in je sklenil omogočiti tudi letos bivanje v teh krajih, v kolikor to dopuščajo razpoložljivost s prostori možnost prevoznosti in oskrbovanje s hrano in v kolikor se spoštujejo tozadnja pravila, ki bodo v najkrajšem času izdana od pristojnih ministrstev. Ker je treba preprečiti nakopičevanje in v krajih vojaškega interesa in pripadajočih področjih, ki so izpostavljena sovražnim napadom, se odsvetuje dotok v vse morske kraje brez izjeme. Bivanje v nekaterih morskih krajih se tudi lahko prepove vsem, ki tam ne stanujejo stalno. Pravila, ki bodo v kratkem izdana glede

tega, so v glavnem ona, ki so veljala v preteklem poletju in določajo obvezno prijavo premeščenja, katero je treba 20 dni pred odpotovanjem izročiti prehranjevanemu uradu z naslednjimi dodatki in spremembami:

1. Po skrbni notranjega ministrstva bodo še nadalje prostori v letovišnih prvenstveno rezervirani za ljudi, ki se morajo odseljevati iz krajev, prizadetih od sovražnih napadov. Tisti, ki prihajajo iz takih krajev, se kot odseljenici ne bodo mogli odstraniti iz hotelov, penzionov in gostiln, sob in stanovanj, kjer prebivajo.

2. Bivanje v zdraviliščih bo dovoljeno samo tistim, ki so iz zdravstvenih razlogov upravičeni in katere sme spremljati samo ena oseba iz družine. Trajanje bivanja ne bo moglo biti daljše od 15 dni ne vsteviš dneve potovanja ter prihoda in odhoda.

3. Bivanje v hotelih, penzionih in gostilnah ali v kakršnih koli prostorih letovišč ne bo smelo biti daljše od 30 dni.

4. V letovišnih in zdraviliščih, ki so močno obiskana, bo generalna direkcija za turizem v ministrstvu za ljudsko kulturo določila največje število oseb, ki so lahko gostje hotelov, penzionov, sob in stanovanj, da bo v siehernem primeru preprečen prekomeren naval.

5. Povsod se morajo gostje vesti v skladu z resnostjo vojnega časa in z nadelom, da je poletno bivanje v zdraviliščih opravljeno samo z razlogi zdravja in potrebo po odhodu.

Druge kulture in svinjereja

Minister za poljedelstvo in gozdoe je končno poročal odboru o uspehih, ki so bili doseženi z določili, katere so bila lani sprejeta za pospeševanje drugih kultur in za svinjerejo. Očrtal je nato smernice, po katerih bodo revidirana letos prjinja pravila. Odbor je odobril te smernice, katere predvidevajo posebne odloke za pospeševanje svinjereja za industrijsko porabo in one, ki urejajo rejo svinj v domačijah. V zvezi z dosego tega smotra so predvidene določbe za razširjevanje in razvoj koruze druge žetve.

Poročali in govornici so o raznih vprašanih minister tajnik Stranke, ministri za poljedelstvo, za promet, za korporacije, za devize in valute, za ljudsko kulturo, za vojno proizvodnjo in za finance, podtajnik notranjega ministrstva, tajnik odbora in predsednik fašističnih konfederacij industrijskih delavcev in poljedelskih delavcev. Odbor se bo zopet sestel 22. maja.

Izjalovljeni ruski napadi ob Kubanu

Potopitev treh sovražnikovih obalnih ladij na Črnem morju

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 1. maja. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Nemške in rumunske čete so dosegle tudi večeraj ob kubanskem mostišču velik obrambni uspeh. Sovjetske čete, ki so tamkaj napadale z uporabo močnih topniških oklopnih in letalskih sil, so bile zavrnjene z velikimi izgubami ljudi in orožja.

Na ostali vzhodni fronti je bilo le neznamno bojno delovanje.

Nemški brzi čolni so potopili na Črnem morju sovražni konvoj treh obalnih enot s skupno 1.700 br. reg. tonami.

S tuniskega bojnega področja poročajo o živahnem krajevnem bojnem delovanju. Sovražni sunki proti nemško-italijanskim višinskim postojankam so bili zavrnjeni. Na nekaterih mestih so naše čete začele krajevne protisunkne.

V hudih borbah na zapadni fronti tuniskega mostišča je sovražnik v času od 27. do 30. aprila izgubil 98 oklopnih, 86 oklopnih izvidniških in oklopnih strelskih voz, 21 topov ter številna motorna vozila in več sto ujetnikov. Utrpel je posebno hude krvave izgube.

Angliški bombniki so preteklo noč napadli več krajev v zapadni Nemčiji, med njimi tudi nezaščiten podeželske občine. Bombe na stanovanske okraje, predvsem v mestu Essenu, so povzročile izgube med prebivalstvom in znatno škodo. Po dosedanjih vesteh je bilo sestreljenih 6 napadajočih bombnikov.

Visoke izgube sovjetskega letalstva

Berlin, 30. aprila. s. Iz vojaškega vira se doznava, da so boljševiki med živahnimi letalskimi dvboji nad južnim odsekom vzhodne fronte večeraj izgubili 67 letal. — Eno samo nemško letalo je bilo izgubljeno.

Berlin, 30. apr. s. Kakor se doznava iz pristojnega vojaškega vira, je sovjetsko le-

talstvo v zadnjih 12 dneh izgubilo 538 letal. V istem času je nemško in zavezniško letalstvo izgubilo na vzhodni fronti 27 letal.

Žrtve angleških letalskih napadov na Francijo

Pariz, 30. apr. s. List »Oeuvre« je objavil izgube Francije zaradi anglosajskih napadov v zadnjih treh letih. Ti napadi so zahtevali 11 tisoč 038 smrtnih žrtvev, 21.800 ljudi pa je bilo ranjenih. Med napadom na Oran je bilo ubitih 1200 oseb, 2000 pa ranjenih. Ob napadu na Sirijo je izgubilo življenje 4000 oseb 8000 pa je bilo ranjenih. Med napadi na francoska mesta od premirja do marca 1942 je bilo ubitih po izjavah De Brnona 1338 oseb, ranjenih pa 3800. Med napadi na francoska mesta od marca 1942 je bilo ubiti hpo »Oeuvre« 4500 oseb in 8000 ranjenih. K tem številkam je treba dodati kakor izjavlja list, mrtve in ranjene iz Dakarja, Madagaskarja, Francoske vzhodne Afrike itd. Razen tega je v Franciji zaradi hiš, ki so jih porušile anglosajške letalske bombe, 200.000 oseb brez strehe.

Tuja letala nad Švedsko

Stockholm, 30. apr. V noči od 28. na 29. aprila je neko letalo po vsej verjetnosti sovjetsko, vrglo nekoliko rušilnih bomb na otok v bližini Karlskrona, ki je največje švedsko vojaško oporišče. Bombe so povzročile škodo na poslopih, čkvejših žrtve pa ni bilo. Letalo je pripadalo oddelku, ki je pomoči letelo nad švedskim ozemljem in proti kateremu je švedsko topništvo otvorilo silen zoporni ogenj. Iz Heleborga poročajo, da se je tam v plamenih zrušilo v morje neko letalo. Ugotovili so tudi, da so letala spustila v morje mnogo min v bližini Oresunda. Ti dogodki so zbudili veliko vznemirjenje zlasti v južnem delu švedske. (Piccolo.)

Zaskrbljenost Američanov

Buenos Aires, 30. aprila. s. Zasebna ameriška agencija »Foreign Correspondence« objavlja: »Razni opazovalci gojijo nado, da Os ne bo mogla nadaljevati vojne v prihodnji zimi. Toda dejstva kažejo, da bi morala ta skrb obstojati predvsem na strani zaveznikov, kateri ne morejo vzdrževati dveh front, azijske in evropske, navzile velikemu deležu Sovjetov, ki pa se po največjem zmislem naporu ne zdi-jo več tako odporni.«

Iz „Odredbenega lista“

Ukrepi za čim bolj prožno delo Stranke

Rim, 30. apr. Naredbeni list PNF objavlja:

Da se v celoti izvrše Ducejeva navodila ter se Stranki da bersaljerki nadih in še močnejši razmah, je neobhodno potrebno, da postane prožnejša. V zadnjih letih so se prvotnemu ustroju Stranke pridružili mnogi organizmi, ki niso več v skladu s tesno potrebo poslovanja. Da se politično udelestvovanju Stranke da podlaga, primernejša zahtevam časa, ter z namenom, da postane Stranka udarnejša in da stavi na razpolago Oboroženim silam in ostalemu delu vojnega značaja vse kristne življe, so bili izdani naslednji ukrepi:

1. Tajnik Fašija, zvezni tajnik in Tajnik Stranke so osnovni elementi hierarhije. Na ta mesta se lahko pride preko dejanskega poveljstva, izvrševanega neposredno v osrednji organizaciji režima, to je v vrstah Stranke. Jasno je tedaj, da se ta mesta ne morejo podeljevati drugače, kakor z dodeljivijo dejanskega politično-organizacijskega poveljstva.

2. Stranka se bo za delavnost, ki jo vrši na zakonodajnem polju, posluževala so delovanju uradov predsedstva ministrskega sveta, senata, Zbornice fašijev in korporacij, ministrstva za pomlstitve in pravosodje, državnega sveta in računskega dvora. Zato je odveč zakonodajni urad pri nacionalnem direktoriju. Tajnik Stranke bo imel namesto tega na razpolago tovariša z nalogo, da proučuje in nadzoruje zakonodajne ukrepe, ki so podvrženi odobravitvi Stranke ter držati zvezo z zakonodajnimi uradi zgoraj omenjenih organov.

3. Stranka se bo za svoje potrebe tehničnega značaja posluževala uradov ministrstva za javna dela, v pokrajinah pa uradov civilne ženijske službe. Državne direktoriju bo na razpolago tovariš, čigar področje bo proučevanje in prireditve raznih ukrepov tehničnega značaja.

4. Tajnik Stranke in uradi direktorija za obravnavo zadev vojaškega značaja se bodo obračali naravnost na kompetentna upravna mesta. Kadar bo potrebno bo imel tajnik Stranke na razpolago častnika,

5. Ker je urad za upravno prireditve pri državnem direktoriju izvrševal v resnici bolj kontrolni kakor soglaševalni posel in ker bodo morala podrejena združenja svoj proračun predlagati Zbornici fašijev in korporacij, se je izkazala njegova ohranitev za neprimerno. Z druge strani pa so voditelji vseh organizacij in odvisnih združenj tovariši, ki jih imenuje Stranka, ter je zato logično, da se jim mora dajati popolno zaupanje ter so tudi oni sami odgovorni za upravno poslovanje zaupanih jim uradov. Kadar bo to potrebno, se bo Stranka poslužila uradnikov upravne službe državne direktorija za morebitno kontrolo. Vsekakor pa si tajnik Stranke pridruže pravico določiti tudi fašiste, ki so strokovnjaki na dotičnem polju, da izvrše take posebne naloge.

6. Narodni direktorij ne more — iz različnih razlogov poslovanja — prevzemati v izvedbo nobenih učinkovitih manjših podpornih akcij. Ta naloga bo zaupana za vse pokrajine fašističnim zvezam, pa tudi za Rim bo prepučena izključno le mestni zvezi. Zveze bodo tolike vsa potrebna sredstva, da bodo kos naraslim potrebam po podporah. Pač pa se bo pri Narodnem direktoriju ojači urad za obojavnike, izpopelnile pa se bodo tudi naloge zveze družin padlih, pohabitenca in invalidov zaradi letalskega bombardiranja.

7. Preiskave upravnega značaja bodo opravljali vodje posameznih uprav, in sicer na lastno pobudo ali pa po nalogu stranke. Preiskave proti fašistom, ki ne spadajo v upravne zavde, bodo izvajale druge pristojne vladne ustanove. Narodni direktorij stranke bo posegel v disciplinski postopek ne le proti krivcem, pač pa tudi proti tistim, ki jim je bila zaupana preiskava, če bi se primerilo, da ni bila izvedena pravično, nepristransko in strogo. Edino delo višjih dostojanstvenikov bo stranka sama jemala v pretes.

8. Razen v prav izjemnih primerih, ki jih bo ocenjeval strankni tajnik, bodo vsi za vojaško službo sposobni uslužbenici državnega vcdstva, fašističnih zvez in drugih stranknih organizacij nadomeščeni s to-

krni ni imponirala samo Novozelancem,

Nova slepila komunistov

Spet se trudijo, da bi s spremembo politike v OF nasuli peska v oči lahkovernežev

Eno izmed glavnih načel komunizma je, da so dobra vsa sredstva, ki vodijo k cilju in da v tem pogledu pravi komunist ne sme poznati nobenega pomsleka. Ker so se zavedali, da predstavljajo v slovenskem narodu neznatno manjšino, so se tako vrhili v akcijo za ustanovitev fronte, njim tako priljubljenega slepila za množice, ki naj bi zbudilo videz, kakor da je ves narod zbran na isti osnovi, sami pa da so del te akcije. Toda začetni uspehi so jim prehitro zlezli v glavo in nespretno so prezgodaj odkrili svoje prave namene. Ljudstvo je tako spoznal, da je OF samo slepilo za zgolj komunistično organizacijo ki je pod krinko sodelovanja z vsemimi hotela izvajati svojo ustrobovalno politiko na širši narodno-osvobodilni osnovi, da bi tako zabrala svoje sebične strankarske interese.

Ko so komunisti spoznali svojo znotraj (ljudstvo je namreč opazilo njihovo prevaro in jim ni nasledalo več), so v bojznosti, da ne bi ostali spet osamljeni, začeli iskati novih poti in ubirati novo taktiko, ki naj bi jim pomagala rešiti že močno omajani ugled. Organizacija OF, ki je bila še do nedavna popolnoma in izključno komunistična, naj bi se »poživila« s tem, da bi sprejemala v svoje okrilje tudi nekomunistične življe, da bi tako, ustvarila novo slepilo za široke množice, češ: p-kret ni več komunističen, temveč spet »narodno-osvobodilnega« značaja.

Seveda pa to, razširjenje »fronte« ni bila zamisel slovenskih vodilnih komunistov, ki bi najraje sami gospodarili, temveč se je izvršilo na višji ukaz kominterne, ki menda razpolaga z zanesljivimi poročili o odporu evropskih narodov proti komunistični kugi. Namen tega povelja je bil, da se sprejemanjem nekomunističnih življenj pomožne vrste partizanov, da bi se tako z nezmanjšano silo nadaljevala partizanska vojna na Slovenskem. Tako naj bi ti slovenski »partizani« pomagali posredno Rusiji, ki je po velikem neuspehu svoje zimske ofenzive v velikih težavah. Slovenski partizani naj bi vezali osne čete, ki bi bile sicer uporabljene na vzhodnem bojišču, obenem pa naj bi ustvarili takšen nered v slovenski družbi in med njo, da bi bili temelji obeh izpodkopani in vse pripravljeno za tisti čas, ki bi ga komunisti smatrali za primernega, ko bi spet ubral staro pot čistega komunizma in uveljavil svoja stara navodila. Akcija naj bi se torej dotle vodila tako, da bi se lahko reklo, da OF ni komunistična organizacija, temveč izraz »svetle slovenskih množice«...

Tako so si stvar zamislili in v tem smislu so tudi vodili vso svojo propagando v zadnjem času, vendar uspeh ni bil nič boljši kakor prej, kajti ljudje so njihovo taktiko že davno spoznali in takšnim slepilom in vabam ne nasledajo več. S komunizmom ni mogoč nikak trajen sporazum in sicer ne le iz načelnih razlogov, temveč tudi zaradi splošno znane nekojalnosti komunistov, ki jim je samo za zlorabljanje vseh nekomunističnih sil v narodu v lastne sebične namene. Zato pa tudi premirje z njimi ni mogoče, kajti vsako premirje bi pomenilo korist za komuniste, škodo pa za vse ostale. Jamstva, ki so jih na primer komunisti dali tistim lahkovernežem, ki so vstopili v OF, menče, da imajo opravka s pošteniimi ljudmi, so bila in so lažniva in nesmiselna, torej navadna prevara. Sporazum med komunisti in nekomunisti je nemogoč, kajti komunistem nekaterih stvari ne more nikdar dopustiti: ne obstoja zasebne lastnine, ne obstoja družine po sedanjem redu, ki je po svojih čustvenih vezeh in gnotni povzanosti (dediščina, odvisnost od staršev in bratov itd.) izrazito nespreten komunističnemu programu, kakor tudi ne možnost svobodnega izpovedovanja katoliške (in sploh nobene) vere. Zato je papež Pij XI. napovedal pravo križarsko vojno komunizem. Vsega zavedenega komunizem torej ne more dovoliti, ker bi se sicer odpovedal svojim »čestitnim« temeljem in bi tako zanikal svojo upravičenost.

Premnogim Slovencem so nasledili komunistični siredni tona v kolikor že niso, bodo prav gotovo slej ali prej razočarani spoznali, da je komunizem samo izrabljaj in zlorabljal njihovo domoljubje za povsem tuje politične in sebične strankarske namene, za svoj »svetle« Slovenije. V vsakem primeru pa je usoda vseh teh zapeljancev, v kolikor se še niso izmotali iz komunističnih objemov, že odločena. Boris Kladrč (Peter Kalan) je v svojem zaključnem govoru na kongresu komunistične partije Slovenije, ki se je preteklo poletje vršil v Regu na Kočevskem, takole obeležil usodo »krščanskosocialnih« in vseh drugih nekomunističnih partizanov po vojni v primeru zmage tako zvanih »združenih narodov«: »Obstoj stranke (krščanskosocialne) je izrazil mnogo vprašani in težko pri demokratizaciji (boljševizaciji). To bi imelo težke posledice za enotnost naše vojske ter bi na koncu prisililo katoliške slovenske socialiste, da bi se nujno oprijeli krščanske sledi. S tem samo svoj usodni in mi bi jih morali uničiti.« Ali so potrebni še kakšni novi dokazi o »dobri volji« komunistov?

Dan tehnike

Rim, 30. apr. s. Dan tehnike, ustanovljen l. 1940 po volji Duceja, ki se je osebno udeležil prve manifestacije z obiskom nekaterih tehničnih zvezdov v Rimu, bo četrty proslavil v vsej Italiji 2. maja in se bo zaključil z govorom ministra Biggignija zvečer 2. maja ob 20.20. Ta manifestacija narodnega značaja ima kakor prejšnje nameni, opozoriti na potrebno usmerjanje in mladeničev v šole tehničnega značaja in v tehnično udejstvovanje. Od ustanovitve dneva tehnike je bilo opravljeno obširno obveščevalno in propagandno delo, da bi se povečal dotok mladeničev v tehnične poklicne šole in da bi se zajeli vplivi v druge šole, ki nudijo le malo možnosti za primerno zaposlitev. Država potrebuje tehnike za razvoj svojega gospodarstva. Prejšnji dnevi tehnike so že rodili obilne sadove. Število tehničnih zavodov in šol je bilo z nemajhnim obremenitvijo državnega proračuna skoraj podvojeno in število učencev se je v zadnjih treh letih pomnožilo za 25 odstotkov. V navtičnih zavodih se je število gojencev povečalo za 39 odstotkov, v ustanovah za geometre za 51 odstotkov, v industrijskih zavodih za 109 odstotkov, v tehnično-poljedelskih šolah za 150 odstotkov, v tehnično-trgovskih šolah pa za 216 odstotkov.

Dan tehnike bo v letu XXI v mejah svečane resnosti zaradi okoliščin proslavljen na isti način kakor prejšnji dnevi. Tudi letos je bilo opravljeno ob sodelovanju vseh sindikalnih in korporacijskih organizacij propagandno delo s publikacijami, radijem, katečaji in tekmi. Tudi letos bodo tehnični zavodi odprti javnosti in vsi se bodo lahko prepričali o sredstvih in možnostih teh šol, ki združujejo s poukom praktično

delo in poklicno izvežbanje, katero omogoča mladim diplomirancem skoraj takojšnjo zaposlitev. Šolskim ministrstvom se bodo tudi letos pridružile prireditelje nagrajevanja zmagovalcev v narodnem tečaju za iznajdba, katerega je s sodelovanjem ministrstva za narodno vzgojo razpisala fašistična nacionalna konfederacija profesorijstov in umetnikov. Ta manifestacija prikazuje inteligenco in iznajljivost tehnikov in priča o prispevku, ki ga lahko daje tehnika napredku in rasti naroda.

Novi japonski uspehi na Kitajskem

Tokio, 29. apr. s. Med operacijami proti 29. čungkingški armadi ob železnici Lungrij, južnovzhodno od okrožja Čung čao, so japonske čete izločile iz borbe nad 6000 sovražnih vojakov. V borbah proti kitajski 21. oklopni diviziji je bil ujetih 365 sovražnikov in zajet velik vojni plen. Padlo je 1563 sovražnikov.

Tokio, 29. apr. s. Japonske sile so pod vzele z meje Hopeja splošen napad na nekatere jedinice kitajske 24. armadne skupine, katerim je uspelo izogniti se obkolitvi. Udeleževanje japonskega letalstva je bilo zelo živahno. Izvedenih je bilo mnogo napadov na sovražne črte pri Čungčaočiju in Čungsunjanu.

Tokio, 29. apr. s. Doznavajo se, da naslednja dve protikomunistični diviziji narodne kitajske vlade pod poveljstvom generala Cao Juja 27 čungkingške armade, ki se umika v neredu. Med tem operacijami je bilo doslej ujetih nad tisoč sovražnikov.

Praznovanje druge obletnice Ljubljanske pokrajine

Tiskovni urad Visokega komisarjata objavlja:

Dne 3. maja ob drugi obletnici ustanovitve in priključitve pokrajine se morajo na vseh poslopih in javnih uradih izobestiti zastave.

Na univerzi in v šolah vseh stopenj se bo obrazložil Kr. dekret s 3. majem 1941. XIX. št. 291., ki določa posebno ureditev Ljubljanske pokrajine, po načinu, ki ga bodo določili rektor in ostali šolski predstojniki.

V ponedeljek 3. maja bo Ljubljana slovesno obhajala drugo obletnico Ljubljanske pokrajine ter bodo zato okrašena poslopja vseh državnih uradov z zastavami, prav tako je pa župan, general Leon Rupnik, ukazal, da morajo biti vsa mesta poslopja okrašena s trobojnicami in mestnimi zastavami. Ljubljansko prebivalstvo naj brez izjeme posmena državne oblasti in urade ter mestno občino z okraštivjo vseh domov z zastavami. Zastave naj vise samo od sončnega vzhoda do sončnega zahoda.

Odrezki aprilskih živilskih nakaznic in druga nakazila

Ljubljana, 1. maja. Mestni preskrbovalni urad bo meseca majnika sprejemal odrezke aprilskih živilskih nakaznic in drugih nakazil tako, da pridejo dne 3. maja na vrsto trgovci z začetnimi črkami primkov od A do Ba, 4. maja z začetnicami Be do C, 5. maja z začetnicami Č do F, 6. maja z začetnico G, 7. maja z začetnicami H do J, 8. maja z začetnicami K do Km, 10. maja z začetnicami Kn do Kr, 11. maja z začetnicami Ku do L, 12. maja z začetnicami Ma, 13. maja z začetnicami Me do Mo, 14. maja z začetnicami N do O, 15. maja z začetnicami P do Pir, 17. maja z začetnicami Pl do R, 18. maja z začetnicami S do Ša, 19. maja z začetnicami Še do Št, 20. maja z začetnicami T do Ve, 21. maja z začetnicami Vi do Za, 22. maja z začetnicami Zo do Ž. Peki pa pridejo na vrsto 24. maja z začetnicami A do J, 25. maja peki z začetnicami K do Pl in 26. maja peki z začetnicami Po do Z.

Posebaj opozarja mestni preskrbovalni urad na naslednje: Če so odrezki od mesečne živilske nakaznice odrezani jih je treba nalepiti na kos papirja, in sicer ločeno po vrsti odrezkov ter jih zložiti tako, da predstavljajo celo mesečno kartico. t. j. 30. dnevnih odrezkov skupaj vendar pa samo ene vrste kart.

Pri klepljenju odrezkov je treba paziti, da odrezki ne bodo nalepljeni narobe ali posevno, ker bi tako klepljenje oviralo štetje odrezkov. Kose tako nalepljenih odrezkov je treba zložiti v splošice, seveda tudi ločeno po vrsti odrezkov, torej posebej splošice odrezkov navadnih živilskih kart, posebej odrezke SD I in II. Posamezne splošice odrezkov je treba povezati z dvema pasicama. Na prvi tak pasici je treba označiti vrsto blaga ki ga predstavljajo odrezki; v pasici, nadalje število vseh odrezkov v splošici dajje vrsto odrezkov, nato vrednost posameznega odrezka in naposled skupno količino blaga, ki ga predstavlja splošice odrezkov. Na primer: Encina mika 200 odrezkov SD I po 124 g = enako 24.800 kg. Druga pasica na istem splošici mora biti a) opisljana in b) opremljena samo s trgovsko ali pekovo štampiljko.

Vsi odrezki morajo biti žigosani s trgovčev ali pekovo štampiljko tako, da ne bo ostal noben dnevi odrezek nežigovan in da bo mogoče s štampiljke razločno prečitati ime trgovca ali peka. Ne smejo pa biti žigosani buni posebnih in balniških nakazil, ker bi se s tem lahko zabrala vrednost teh nakazil.

Polen takg urejenih odrezkov je treba uradu ob oddaji odrezkov predložiti še po dva seznama oddanih odrezkov. Seznamec mora biti sestavljen po vrsti blaga in po vrsti odrezkov tako, da se iz seznama razbere za kakšno blago so oddani odrezki, kakšne vrste so odrezki, kolika je vrednost posameznega odrezka ali bona in koliko znaša skupna vrednost odrezkov ali bonov za posamezno blago.

Oddane odrezke, bone in nakazila bo urad takoj prejel ter po upotovitvi števila odrezkov bonov in nakazil takoj potrdil ter vrnil po en izvod seznama oddanih odrezkov bonov in nakazil.

Razdeljevalce opominjamo naj se natanko seznavajo po tem razporedu ter naj svoje odrezke, bone in nakazila pripravijo natanko tako, kakor je zgoraj predpisano, ker bo urad sicer o dklonil prevzem odrezkov ki bi bili drugače pripravljeni.

Filov o prepovedi Bolgarije

Sofija, 30. apr. s. Na dan pred praznikom zela je predsednik ministrskega sveta Filov govoril narodu. Šef vlade je predvsem poudaril, da je bil v nesrečni dobi st. azik in političnih borb v Bolgariji praznik dela dan izgrediv in socialnih sporov, danes pa je v zedinjenem bolgarskem narodu dan, na katerega se praznuje prvostolovno in navdušeno sodelovanje delavcev in delodajalcev, ki zastavljajo skupno vse sile v službi domovine in za blagor narodne skupnosti. Danes v Bolgariji delo ni samo pravica, temveč je najvišja dolžnost slehernega državljanca. Vlada je podvela številne ukrepe za zaščito delavcev. Ta politika se bo še nadaljevala in razvijala. Predsednik ministrskega sveta je potem primerjal tako imenovane demokratične države, kjer so delavci sužnji in predani samovolji maloštevilnih plutokratov, z državami s čisto ljudskim režimom, kakor so Bolgarija in njene velike zaveznice, kjer uživajo delavci vso moralno in gnotno zaščito. Predsednik Filov je zaključil s pozivom k sodelovanju, ki naj bo vedno bolj tesno med delavci in delodajalci. To sodelovanje je neobhodno potrebno v teh zgodovinskih trenutkih, ko Bolgarija, zvesta svojim velikim zaveznicom, ki se borijo v sveti vojni za pravico narodov, vse prispeva z vsemi silami za dokončno zmago.

Novi španski poslanik v Argentini

Buenos Aires, 1. maja. s. Listi poročajo, da je bil za španskega veleposlanika v Buenos Airesu imenovan grof Bulnes, ki je sedaj generalni konzul v Genovi.

Portugalsko notranje posojilo

Lizbona, 1. maja. s. Službeni list republike objavlja ukaz, ki pooblašča portugalsko vlado, da sme razpisati posojilo v znesku milijona skučov.

Gospodarstvo

Maksimalni cenik za zelenjavo in sadje

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je predpisal nov maksimalni cenik štey 8. za zelenjavo in sadje, uvoženo v Ljubljansko pokrajino. Ta cenik je veljaven od 3. maja t. l. naprej in določa naslednje maksimalne cene (vse za kg; prva številka označuje ceno v trgovini na debelo, druga pa ceno v trgovini na drobno; v oklepajih pa dosedanje cene, kolikor so spremenjene):

Cesenj novi 4.25 lire na debelo — 5.05 lire na drobno (doslej 4.15—4.90); belusi 9—11 (8.85—10.50); karfiola 2.80—3.35 (2.75—3.25); korenje očiščeno 3—3.60 (2.90 do 3.45); čebula zgodnja 2.90—3.45 (2.85 do 3.35); kopre (finoki) 2.20—2.55 (2.15—2.85); solata vseh vrst 3.15—3.70 (3.10—3.80); špinača 2.85—3.35 (2.80—3.35); zelena 3.80 do 4.55 (3.75—4.50); marelice suhe 43.35 do 58.15 (43.50—58.50); pomaranče I. a. (Moro Tarocco) 8.35—9.35, pomaranče II. a. 7.35 do 8.35; limone I. a., 15 cm obsega 4.05 do 4.80, za kos 0.50 (4—4.70, za kos 0.50); orehi Sorrento 26—30, navadni 21.50 do 25; suhe češnje domače 20 do 23.80.

Gornji cenik velja le za uvoženo blago, medtem ko veljajo za domače pridelke v prodaji na drobno maksimalne cene, ki jih objavlja mestni tržni urad v tedenskem ceniku. Cene se razumejo brez tare. Kot blago prve vrste velja samo zdravo, za prevoz sposobno blago in so izločeni pridelki, ki so izobličeni, poškodovani ali nagniti ter nezgodnostno sočnati. Cene veljajo za blago, očiščeno zunanjih neutilnih listov. Ta cenik mora biti izvešen na dobro vidnem mestu, tako v trgovinah na debelo, kakor na prodajalnicah na drobno. Grosti morajo izdati kupcem račun z označbo blaga, kakovosti in enotne cene. Tudi preprodajalci morajo na zahtevo izdati tak račun. Civilni komisarji lahko spreminijo te cene navzdol, medtem ko mora vsako spremembo navzgor odobriti Visoki komisar. Za proizvode ki jih ta cenik ne navaja, veljajo zadnje cene iz prejšnjih cenikov. Kritejati predpisov tega cenika se kaznujejo v smislu naredb z dne 26. januarja 1942-XX, štey 8. in z dne 25. novembra 1942-XXI, štey 215. ter po naredbi z dne 12. marca 1941.

Gospodarske vesti

— **Davek na gratis delnice in na povišanje normalne vrednosti delnic v Italiji.** Že v večerjšnji številki smo poročali o spremembah davčnih predpisov proti spekulaciji z nepremičninami in delnicami v Italiji. Dodati je še nove predpise, ki se nanašajo na obdvečevanje posebnih transakcij finančnega trga, kakor je razdeljevanje gratis delnic, povišanje nominalne vrednosti delnic na breme rezervnih fondov ali povišanje delniške glavnice z izdajo delnic po tečaju, ki je nižji kakor tržna vrednost delnic. V navedenih primerih se pobira poseben državni davek v višini 7 do 40%.

— **Nemčija in Italija se za dobo vojne ne bosta udeležili velesejnov.** Iz Rima poročajo, da sta Italijanska in nemška vlada načelno sklenili, da iz vojne gospodarskih razlogov do konca vojne ne bosta prirejali velesejnov in da se tudi ne bosta udeleževali tujih velesejnov. Tudi zasebni razstavljalci iz Italije in Nemčije se ne bodo več udeleževali inozemskih velesejnov.

— **Zasedanje delegatov mednarodne gospodarske centralne.** Po dosedanjih dispozicijah bo letos zasedanje delegatov mednarodne gospodarske centralne v začetku septembra v Slovaški. V tej centrali so vključene vse evropske države razen Portugalske in Lizbonske.

— **Iz trgovinskega registra.** Pri Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani je bilo vpisano, da je podeljena kolektivna prokura tajniku centralne Martinu Benčini. — Pri tvrdki R. Miklavc sprj škofuc v Ljubljani, je bil zaradi izstopa izbrisan javni družbenik Andrej Smid.

— **Leitacija za gradnjo zaklonišč.** Mestna občina je razpisala po nalogu Visokega komisarijata javno leitacijo težaških in žilskih del pri napravi cevnih zaklonišč v krajšnjem roku 10 dni. Načrti, popisi in

pogoji se dobe v pisarni mestnega tehničnega oddelka, Nabrežje 20, septembra št. 2 (II. nadst. soba 33.). Pravilno kolkovane ponudbe je vročiti do 12. maja do 11. ure in bo takoj nato sledilo komisarijsko odpiranje ponudb.

— **Argentina je prepovedala izvoz koruze.** Vnovenenje velikih presezkov koruze je povzročalo Argentini vrsto let velike skrbi, ki so se še povečale v zadnjih letih, ko je bil pridelek zelo obilen, med tem ko je odpodel izvoz v Evropo. Argentinska vlada je morala leto za letom olkupovati neizvožene presežke. Ko so bile izčrpane vse možnosti vkuščanja presezkov po precejšnje količine stare, deloma pokvarjene koruze pokuriti. Na mah pa se je položaj v Argentini docela spremenil, ne morda zaradi tega, ker bi se odprle zopet možnosti izvoza, temveč zaradi tega, ker je bila pri zmanjšani posejani površini letošnja letina izredno slaba. O preostalih ni več govora in danes ima argentinska vlada skrbi, kako bo v redu krila domačo potrebo. Spremenjeno situacijo najbolj nazorno ilustrira skedep argentinske vlade o prevozi izvoza koruze. Letošnji pridelek znaša le 1.9 milijona ton, nasproti 9 milijonom v preteklem letu in skoraj 8 milijonom v povprečju v zadnjih petih letih. Starih zalog pa je še na razpolago 1.6 milijona ton.

— **Gospodarske vesti iz Hrvaške.** Hrvatska petrolejska družba »Ujiljike d. d. v Zagrebu bo izdala za 7.5 milijona kun novih delnic, tako da se bo delniška glavnica dvignila na prvotno predvideni znesek 15 milijonov kun. Vrh tega bo običnemu zboru predloženo predlog za nadaljnje zvišanje glavnice na 30 milijonov kun. — Hrvatski glavni ravnatelj za javna dela inž. Buiš je te dni objavil podatke o gradnji mednarodnih cestnih zvez na Hrvatskem. Za ta namen je določen kredit 4 milijarde kun. Na račun katerega je bilo v letu 1941. potrčbenih 318 milijonov, lani pa 330 milijonov. Kot glavne ceste mednarodnega pomena so določene naslednje: 1. Rogatec ob nemški meji — Zagreb — Okučani — Brod — Zemun; 2. nemška meja — Varaždin — Zagreb; 3. nemška meja — Sambor — Zagreb; 4. Zagreb — Karlovac — Sušak; 5. Okučani — Banjaluka Rama — Spalato; 6. Rama — luka Ploče — Dubrvenik; 7. od Osijeka do ceste Zagreb — Zemun; 8. od Sarajeva do Ceste Banjaluka Rama.

— **Načrt za gigantsko elektrarno pri Zelzkih vratih.** Rumunski inž. Dorin Pavel je v rumunskem inštitutu za izkoriščanje energije v posebnem predavanju prikazal načrte za izkoriščanje vodne sile Dunava pri Zelzkih vratih. Predvidena je gradnja treh ogromnih hidrocentral, ki bodo lahko tudi v letih z nizkim stanjem vode proizvajale na leto 5.2 milijarde kilovatnih ur električnega toka. Glede na ogromen obseg potrebnih investicij so gradbeni stroški predvideni na 48 milijard lejev, to je okrog 120 milijonov mark. Navzlic tem velikim gradbenim stroškom bo cema pridobljenega električnega toka izredno nizka. Električne centrale pri Zelzkih vratih bodo lahko krle ne samo potrebe Rumunije, temveč tudi znatnega dela Jugovzhodne Evrope.

— **Kmetov v Galiciji se vrnejo posestvam.** Ko so sovjetske čete v jeseni 1939 zasedle Galicijo so takoj razlatile in podržavile zemljiško posest. Po zasedbi Galicije od strani nemških čet in p. vključitvi Galicije v Poljsko generalno gubernijo, je Nemčija objavila, da bo postopno izvešila reprivatizacijo zemljiške posesti. V smislu te obljube je sedaj izšla naredba, po kateri se o seljavnosti od 1. maja t. l. vrnejo prejšnjim lastnikom kmetijska posestva. V prvi etapi bo izvršena reprivatizacija vseh posestev do 20 ha, kar predstavlja 75% površine vseh kmetijskih posestev v Galiciji.

— **Proti uničevanju krtov.** Nemški listi objavljajo poziv kmetom in vrtnarjem, naj ne ubijajo krtov, ker so zelo koristne živali. V zadnjih letih se je zelo razpislo zasledovanje in pobiranje krtov, vzporedno pa se v vedno večjem številu pojavljajo majski hrošči. Edino krt lahko prepreči nastop majskih hroščev s tem, da v zemlji uničuje ličinke majskega hrošča. Krt je zaradi tega zelo koristna žival in je po naravi določena, da prepreči širjenje majskega hrošča.

Potr globeke žalosti naznanjam, da mi je odšla v večnost v 70. letu starosti moja ljubljena mama, gospa

Franciška Nagode

vdova po posestniku

Pogreb nepozabne pokojnice bo v nedeljo, dne 2. maja 1943 ob 16. uri iz hiše žalosti, Spodnji Logatec št. 40, na farno pokopališče.

DOLJNI LOGATEC, dne 1. maja 1943.

IVAN NAGODE

Štrti v neizmerni boli sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je preminul naš nad vse ljubljani sin, oziroma poslovljenec in brat, gospod

JESENKO ALFONZ roj. GAČNIK

aktivni inž. podčastnik

Pogreb se je vršil v soboto, dne 24. aprila 1943.

Maše zadušnice se bodo brale v Dravljah in na Viču.

Ljubljana, dne 1. maja 1943.

Globoko žalujoči: DRAGOTIN, oče; FANI, mati; SONJA, sestra — ter rodbine: JESENKO, GAČNIK, SKARZA, BERNEK

Težkega srca naznanjamo vsem, da je dotrpela, previdena s svetlimi zakramenti naša zlata mamica, stara mama, gospa

IVANA MEDEN roj. Prevec

POSESTNICA

Pogreb nepozabne mamice bo v ponedeljek, dne 3. maja ob 4. uri pop. iz hiše žalosti v Ravnikarjevi ul. 11, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 1. maja 1943.

Zalujoči: IVAN, VIKTOR, MIRKO, sinovi; MIMI, por. BARAGA, hčerka in ostalo sorodstvo.

Neme priče ljubljanske preteklosti:

Mestni trg

Sedanja hiša na Mestnem trgu št. 14... Sedanja hiša na Mestnem trgu št. 14... Sedanja hiša na Mestnem trgu št. 14...

vsem trgovine, trgovcev in njim namenjenih... vsem trgovine, trgovcev in njim namenjenih... vsem trgovine, trgovcev in njim namenjenih...

prvo svetovno vojno za časa gradnje be-... prvo svetovno vojno za časa gradnje be-... prvo svetovno vojno za časa gradnje be-

O ljudeh s pristikom Heimann sem se... O ljudeh s pristikom Heimann sem se... O ljudeh s pristikom Heimann sem se

Aljož Potočnik

In una nostra base aerea in Tunisia: mentre vengono approntati i caccia per la partenza, i piloti completano la tenuta di volo... In una nostra base aerea in Tunisia: mentre vengono approntati i caccia per la partenza, i piloti completano la tenuta di volo...

80 letnica gospe Antonije Kramerjeve

Zirava in čila na duhu in na telesu slavi... Zirava in čila na duhu in na telesu slavi... Zirava in čila na duhu in na telesu slavi

Antonija Kramerjeva, rojena v ugledni... Antonija Kramerjeva, rojena v ugledni... Antonija Kramerjeva, rojena v ugledni

Po smrti svojega moža l. 1922. se je ga... Po smrti svojega moža l. 1922. se je ga... Po smrti svojega moža l. 1922. se je ga

Tudi mi se pridružujemo prisrčnim željam... Tudi mi se pridružujemo prisrčnim željam... Tudi mi se pridružujemo prisrčnim željam

Razdelitev kuriva za leto 1943-44

Opzori Pokrajinskega sveta korporacij potrošnikom

Ljubljana, 1. maja

Pokrajinski svet korporacij je te dni dovršil... Pokrajinski svet korporacij je te dni dovršil... Pokrajinski svet korporacij je te dni dovršil

bodo izstavljeni nove nakaznice, ki jih lahko... bodo izstavljeni nove nakaznice, ki jih lahko... bodo izstavljeni nove nakaznice, ki jih lahko

Industrijskim podjetjem bo dodelavano ku-... Industrijskim podjetjem bo dodelavano ku-... Industrijskim podjetjem bo dodelavano ku-

Izrecno se opozarjajo vsi potrošniki da se... Izrecno se opozarjajo vsi potrošniki da se... Izrecno se opozarjajo vsi potrošniki da se

Naročite se na romane DOBRE KNJIGE!

— Prosim četrt litra piva. — Prosim četrt litra piva. — Prosim četrt litra piva.

Prijatelj povabil, — sam »ga« bom pil... Prijatelj povabil, — sam »ga« bom pil... Prijatelj povabil, — sam »ga« bom pil

Advertisement for 'DOBRE KNJIGE!' featuring a book icon and the text 'NAROČITE SE NA ROMANE'.

Kladva Vera

Pismo v onostranstvo

Umrla je prava ženska, resničen človek... Umrla je prava ženska, resničen človek... Umrla je prava ženska, resničen človek

dnj. Dala si domu zlat stžaj svoje vse razu-... dnj. Dala si domu zlat stžaj svoje vse razu-... dnj. Dala si domu zlat stžaj svoje vse razu-

Maša zadušnica bo v četrtek 6. t. m. ob... Maša zadušnica bo v četrtek 6. t. m. ob... Maša zadušnica bo v četrtek 6. t. m. ob

VAVPOTIČEVA posmrtna razstava nu-... VAVPOTIČEVA posmrtna razstava nu-... VAVPOTIČEVA posmrtna razstava nu-

GLEDALIŠČE

DRAMA

Nedelja, 2. maja, ob 15.: V času obiskanja... Nedelja, 2. maja, ob 15.: V času obiskanja... Nedelja, 2. maja, ob 15.: V času obiskanja

E. Gregorin: »V času obiskanja«. Pasijonska... E. Gregorin: »V času obiskanja«. Pasijonska... E. Gregorin: »V času obiskanja«. Pasijonska

Zasedba vlog v D'Annunzijski pastirski... Zasedba vlog v D'Annunzijski pastirski... Zasedba vlog v D'Annunzijski pastirski

OPERA Nedelja, 2. maja, ob 16.: Janko in Metka... Nedelja, 2. maja, ob 16.: Janko in Metka... Nedelja, 2. maja, ob 16.: Janko in Metka

E. Humperdinck: »Janko in Metka«. Pravi-... E. Humperdinck: »Janko in Metka«. Pravi-... E. Humperdinck: »Janko in Metka«. Pravi-

Moja Papa: Ga (Šop trave za »jezikovno pašo«) Kadarkoli mi je tako prav slovensko pr-... Moja Papa: Ga (Šop trave za »jezikovno pašo«) Kadarkoli mi je tako prav slovensko pr-

oblamo, sejemo, drsamo, mesimo, stroji-... oblamo, sejemo, drsamo, mesimo, stroji-... oblamo, sejemo, drsamo, mesimo, stroji-

V Ljubljani je vedno več rejcev prašičev

Mnogi imajo veliko več optimizma kakor pa možnosti, da izpolnijo vse pogoje, ki jih zahteva uspešna prašičereja — Težave so z rejским znanjem in s potrebno krmo

Prašiči niso živali, ki bi jo meli pristiževati med male oziroma tiste živali, ki pridejo v poštev za rejo v okviru malih gospodarstev. Načelo je, da naj vsako gospodarstvo redi le tiste živali, ki jih more preredit s krmom in pičo, pridelano doma. Zato se bo mali gospodarstvenik v rednih prilikah bavil samo z rejo zajcev, kokoši, golobov in drugih podobnih koristnih živali. Nekoliko večje gospodarstvo se bo lotilo tudi reje koz, za rejo prašičev pa je treba izpolnjevati že mnogo večje zahteve.

Kljub temu je tudi reja prašičev postala sedaj pod silo razmer panoga malega gospodarstva. Prašiča redijo celo ljudje, ki nimajo pedla lastne zemlje. Kdor koli pa ima vsaj skromne možnosti, da pridelava nekaj piče doma, ta ni letos skoro mogel doleteti želji, da ni žrtvovati nemajhen denar za mladega prašiča. S samim nakupom in v velikim zaupanjem, ki ga kažejo nekateri rejci, seveda se ni nič rešenega. Prašič, ki naj bo pravilno vzrejen in ki naj nam prinese vse, kar od njega pričakujemo, zahteva nege in krme, s katero mnogi kljub najboljši volji ne bodo razpolagali.

V nekaj urah so pokupili 100 prašičkov

Za mlade prašičke je sedaj med mesečni splošno veliko zanimanja. Povprašujejo po njih povsod, kjer slutijo, da bi jih mogli dobiti. Večina so ljubljanski viri že izročili. Kjer pa so še na razpolago, so zato, ker lastniki ne poznajo mere v cenah.

Velikemu povpraševanju je v zadnjih dneh precej odpomogel dovolj večja števila nekaj tednov starih prašičev z Dolenjske in iz Inčje. Razprodali so jih v nekaj urah. Prejšnji teden je nek uvoznik naznanil s skromnimi vrticami v ljubljanskem čaropisju, da bo v sredo prodajal pri klavni okoli 100 mladih prašičev. Že na ves zgodaj jutraj se je nabralo izredno veliko zanimancev. Prihajali so s kočarami, nahrbtniki, ročnimi vozčki iz vseh mestnih okrajev in iz oddaljenih okoliških vasi, od koder so se pripeljali kar na zapravljenih. Med njimi je bilo mnogo gospodarsko obelodanih, še več pa takih, ki je že njihova zunanost kazala, da se trdo borijo za vsakdanji kruh.

Dobava se je zamudila za nekaj ur. Ljudje pa so vztrajali in ko je dobavitelj pripeljal svoje blago, so prašičke v nekaj urah pokupili, kljub n' s' bili nič cenejši, kakor je sedaj cena. Nekateri so jih odnašali kar v naročju, boječ se, da bi ne bili med tem, ko bi šli iskat voz za prevoz prodani. Po prašičkih so povpraševali tudi še, ko so bili vsi razprodani, tako da bi jih bilo mogoče prodati še vedno prav lepo število.

Čudežev ni mogoče delati

Optimizma in volje je torej zelo veliko. Ali bo tudi toliko uspehov, pa je dvomljivo, saj tudi v prašičereji ni mogoče delati čudežev. To je naglasil tudi inž. Ivan Oblak, svetnik kmetijskega oddelka Visokega kmetijskega inštituta, ki je v ponedeljek predaval o umni prašičereji pred številnimi poslušalci v prostorih »Društva rejcev malih živali«. Kakor vsaka druga reja, je tudi prašičereja vezana na določene pogoje, ki je brez njihove izpolnitve vsak optimizem prazen in nekoristen.

Ne zahtevajo samo ljubezni in veselje do živali, ne zahtevajo samo skrb, kako se bo močim čim bolj založili z mastjo in prašičjim mesom. Za prašičerejo je treba primernega praktičnega znanja o reji in negi, zlasti pa je treba imeti na razpolago dovolj primernih krmil. Tega naj se vsi rejci oziroma tisti, ki se nameravajo kupiti prašičke, dobro zavedajo. Prašič, predno je primeren za zakol, zahteva velike količine izdatne hrane, ki je danes ni mogoče kupiti in računano nanjo le v primeru, če jo sami pridelamo.

Prvi pogoj je ljubezen do živali

Kakor pri vsaki drugi reji živali, je tudi v prašičereji prvi pogoj uspeha ljubezen in veselje do živali. Kdor ju nima, kdor samo računa, in se ne zaveda, da je žival prav

vali mnogo več riža nego doslej. Če se bo posrečilo dobiti potom sistematičnega raziskovanja nove vrste riža z večjim pridelkom na hektar, bo mogoče na razmeroma majhnih poljih pridelati toliko riža, da bo trud dovolj poplačan. Bolgarska vlada posveča malim kmetom veliko pozornost in v Bolgariji so zadnja leta spoznali pomen riža. Začeli so ga sejati več. Ustanovljeni so bili tako zvaní vindi sindikati, ki so poskrbeli za namakalne naprave. Poleg tega pa plačuje država riž pridelujočim kmetom posebne premije. Bolgarija hoče preskusiti svoje kmetijstvo tako, da bi pridelovala v prvi vrsti t'bak, bombaz in riž. O vseh treh kulturnih rastlinah so bili ljudje za nedavno prepričani, da evropska zemlja za nje sploh ni primerna. Zdej pa s pridom sadi tobak celo v nordijskih deželah. Riž pridelujejo tudi v Rumuniji in Grčiji. Na jugozapadu Evrope je dosegla Španija v pridelovanju riža vodilno mesto.

Ali je pa nevarnost, da bi v Evropi pridelani riž v nišnem času ne mogel vzdržati konkurence z uvoženim? Za uvoz prihaja v prvi vrsti v poštev indijski in kitajski riž. Ta bojazan ni utemeljena. V Evropi pridelani riž ni ne bil nič dražji, pa tudi ne slabši od uvoženega. Sicer bi se pa lahko Evropa zavarovala proti tej nevarnosti s primerno carino na indijski in kitajski riž.

Preizkušnja krvi

Pred nekim rumunskim sodiščem so napravili nedavno prvo krvno preizkušnjo, da bi ugotovili rasno pripadnost. Neki Jančević, židov sin, je prosil sodišče za izpreno krstnega lista in za priznanje, da je arijske rase, in sicer na podlagi rumunskega rasijskega zakona. Trdil je, da je nezakonski sin arijske matere in da ga torej po krivici smatrajo za žida. Ker se s sodišče ni zadovoljilo s predloženimi dokumenti, je odredilo preizkušnjo krvi in prišlo je do zaključka, da je svoje židovsko poreklo oporekajoči predlagatelj sin žida Jančević.

Zarotniki v poslopu nemškega viteškega reda v Ljubljani

Španhajmovci so si v kratkem razdobju svoja vladanja na Kranjskem in v Ljubljani pridobili med prebivalstvom mnogo priljubljenosti. Zlasti tisti, ki so uživali iz njihove roke razne beneficije, so jim bili zvesti in vdani. Ko je bilo sedaj postavljeno vprašanje, ali se podvržejo Otokarju ali

tako potrebna raznih ljubeznivosti in pomoči kakor človek, ta bo težko dosegel velike uspehe. Če ni ljubezni, ni uspehov niti pri obilni krmi.

Razen tega je treba imeti o reji prašičev vsaj osnovno znanje. Mars kaj se rejec sicer lahko nauči iz knjig. Najboljša pa je praksa, ki je seveda ni mogoče takoj dobiti. V tem pogledu se bo reja se najbolj obnesla tistim, ki so doma s kmetov in ki se iz svoje mladosti spominjajo, kako so doma redili prašiče. Praktično znanje je več vredno kakor vse, kar nam povedo knjige. Iz knjig se lahko izpopolnjujemo, težje pa naučimo vseh malenkosti, ki so za prašičerejo važne.

Glavno vprašanje je krma

Kakor vsako drugo živo bitje, potrebuje tudi prašič za svojo rast in debeljav beljakovine, ogljikove vodane, tolstše, rudninske snovi in vitamine. V zadostni dobiavi teh je danes za meščanskega rejca največja težava. To je vprašanje, na katerem bo spodsnilo verjetno mnogim rejcem kakor se je to zgodilo že lani.

Najvažnejše so za prašiče beljakovine. Iz njih se tvori meso, kri, vse, kar je živali potrebno za življenje. Mastne stvari so dobre, n' so pa prašiču nujno potrebne. Služijo mu za toploto in za moč. Beljakovine pa ne more pogrešati, čeprav so to danes najdražja krmila. Zato moramo z njimi ravnati zelo pazljivo in tako, da bodo najbolj koristno izrabljene.

Mlademu prašiču je mleko skoraj nepogrešno. Pravilne vzreje do teže 30 kg si za mlade prašiče skoraj ni mogoče misliti brez mleka. Le deloma bi se mleko dalo nadomestiti z raznimi tečnimi snovmi, kakor so na primer sončnične tropine in žito. Rževa moka pride v poštev za pitanje šele od teže 35 kg

naprej. Dobra bi bila tudi moka iz starega fižola, ki je za mladega prašiča boljše kakor žitna moka. Fižol vsebuje namreč veliko beljakovin. Dobra bi bila tudi konjeka kri, ki je izvrstna hrana za mlade prašičke. Moramo jo kuhati in si jo lahko pripravimo za 10 do 14 dni naprej.

Najbolj izrabi prašič beljakovine živalskega izvora. Pred vojno sta bili v tem pogledu dobri krmili zlasti ribja in krvna moka. Uporabne so tudi konopljne tropine, ki pa jih je treba krmiti zelo previdno, ker rade povzročijo drisko. Krompir je mladega prašiča ni najbolj primerno krmilo. Se prehitro zamasti in se ne razvija, kakor bi bilo potrebno.

Ko je prašič težek že okoli 35 do 75 kg je dobro rediti prašiča čim več s travo. Primerno je, če se je v tej dobi »zvampalo«, to je, da se mu razširijo čreva, da kasneje, ko ga začnemo pitati, boljše izkoristi snovi za pitanje.

Krma za pitanje

Za pitadlo dobro pridejo v poštev predvsem krompir, pesa, topinambur, korenje in kolera-ba. Repa za pitanje ni primerna. Računa se, da je 2 do 3 kg pese za pitanje toliko vredno kakor 1 kg krompirja. Korenjenje je nekoliko izdatnejše. Najidealnejša krma za pitanje je krompir, ki z njim dosežemo s 100 kg okoli 5 do 6 slanice. Izvrstna je tudi koruza, ki je pa sedaj meščanski rejci ne bodo mogli dobiti za te namene. Pri koruzi se računa da 5 kg koruze 1 kg slanice ali 100 kg koruze 20 kg slanice pod pogojem seveda, da prašiču poleg tega dajemo vse, kar mu je potrebno za rast.

Mlademu prašiču je najboljše dajati kuhano hrano, ki jo potrosimo s kakšno za človeško prehrano neuporabno moko in napravimo tako neke vrste močnik. Jedi naj bodo za mladega prašiča kašnate, goste. Kasneje je primernejša surova hrana, za pitanje pa je zopet boljše ku-

hana. Krompir moramo prašiču dajati vedno kuhano ali vsaj poparjen.

Pri krmiljenju, ki je boljše v manjših obrokih je treba, je treba poziti predvsem na čistost korit in na red Mladi prašič, naj dobe hrano petkrat na dan, odrasli pa trikrat. Pri poročljivo je tudi, da se jih čim manj vzemirja. Od časa do časa je treba prašiču dat priložnost, da se spreleta. V n'ravi si bo tud poiskal snovi, ki jih hrana ne vsebuje. Zunaj na soncu — vendar ne ga izpuščati, ko je najbolj vroče — se v njegovi koži tvori zelo važen vitamin D, ki mu je nujno potreben protirahitisu. Klajno apno, zlasti če ga večkrat iz pustimo na prostu, ni prašiču neobhodno potrebno.

Glede hlevov velja, da so lesemi najboljše. Zlasti neprimerni so betonski in zidani hlevi. V svinjakh mora imeti dovolj toplote in vedno suho. Varovati ga je treba pred prepihom. Glede zdravja je važno, da mu ne dajemo nikoli preveč prsteno in ne nagnito hrano. Čim ima vroča ušesa in repek povešen, je potrebno poklicati živalozdravnika. Tudi po drugi zunanosti je mogoče sklepati o njegovem zdravju. Po truplu mora biti svetel in gladek. Če je kuštrav, mu gotovo nekaj manjka.

Pasma za prašiče, namenjene pitanju, ni važna

Pri kupovanju mladih prašičev postavljajo rejci najrazličnejše zahteve glede raznih telesnih delov, ki so po njihovem odločilu za dobro rejo. Tako zahtevajo nekateri, da ima mlada prašič dolga ušesa, drugi, da ima pokončna ušesa, tretji zopet, da ima tak in tak rilec itd. Vse to za rejo prašičev, ki so namenjeni pitanju, ni toliko važno. Važno bi bilo samo, kako poedine vrste prašičev izrabljajo krmo. Glede rileca je sicer boljše, da je dolg, vendar ne spicast. Važna tudi ni dolžina glave.

Vse take želje so le kaprice, ki nimajo nobene vloge. Dobro je, da ima prašič močne kctsi in da je spredaj in zadaj širok. V glavnem bodo vse prašiči, ki jih je mogoče pri nas dobiti v pasemskem pogledu, odgovarjali. Greši se le v tem, da rejci mlade prašičke prehitro odstavljajo. To bi se smelo zgoditi šele najprej po 8 tednih, ko so težki približno 15 do 20 kg.

Novo ameriško posojilo

Amerika je razpisala svoje drugo veliko vojno posojilo. Prvo je bilo zapisano lani v decembru in je vrglo 129 milijard dolarjev. Drugo naj bi vrglo do konca aprila 13 milijard. Ker se je izredno razvil kreditni potencial ameriških bank močno skrčilo, so zvezne rezervne banke v aprilu silno povečale svoje operacije na odprtem denarnem trgu. 12 emsjskih bank je kupilo v prvem tednu aprila za 630 milijonov dolarjev ameriških državnih papirjev in množino državnih papirjev na 6549 milijonov. Močno skrčena kreditna kapaciteta ameriških bank se tolmači v finančnih krogih kot slabo znamenje za novo posojilo.

Od lanskega posojila se razlikuje novo samo v toliko, da se ponujajo izdati v podpis namesto 5 in pol letnih 1 in tričetrt odstotni bančni zapisi bankam zdej 2 odstotni boni na 9 in pol leta. Poleg tega jim nudijo zopet enoletne zakladne certifikate z obrestno mero 7/8 odstotka. Občinstvu bodo zopet na razpolago 2 odstotni boni na 26 let. Poleg tega ima občinstvo na razpolago vojne varčevalne bono.

Pot k študiranju

V Nemčiji so že pred 20 leti uvedli tako imenovani nadarjenostni izpit, ki je dobil zadnja leta široko podlago. Njegov namen je, omogočiti nadaljevanje študij tudi takim absolventom in absolventkam višjih šol, ki niso napravili mature, pač pa so pokazali velike sposobnosti na katerem koli polju. Tako lahko svoje sposobnosti razvijejo z naknadno šolsko izobrazbo. Gre za mladeniče in mladenke v starosti nad 25 let, ki so za to ali ono stroko posebno nadarjeni. Lani je bilo pri petih nadarjenostnih izpitih 215 kandidator, med njimi 71 vojakov. Izpit je napravilo 126 kandidator, med njimi 35 vojakov. 30 prošelj so že vnaprej odklonili na podlagi izjave pristojnih strokovnjakov. Povprečna starost kandidator je znašala 33 in pol leta. Moških kandidator je bilo 133, ženskih pa 82. Izpit je napravilo 78 moških in 48 žensk. Med izbranimi strokami se je odločilo za medicino 62 kandidator ali 28,8 %, za pravne vede 21, za narodno gospodarstvo 16, za obratno gospodarstvo 11, za psihologijo 19, za kmetijstvo in zobno zdravništvo pa 8. Zastopane so bile pa tudi vse druge prirodoslovne, tehnične in duhovno znanstvene smeri. Poleg tega prirejajo v Nemčiji posebne učne tečaje za udeležence vojne do 25. leta, n posebno zrelotne izpite, dolocene za absolvente priznanih strokovnih šol.

Izpremembe v slovaškem bračnem pravu

Slovaški parlament je sprejel zakon o zaščiti zakonske zveze. Novi zakon prinaša nekatere spremembe v pogledu ločitve zakonca. Vsi procesi, ki so tekli zdej pred sodnimi poudinci, pridejo v bodoče pred civilni senat. Obravnava mora prisostvovati tudi državnim tožilec kot zaščitnik zakonske zveze. Pred pričetkom mora biti postavljeno vprašanje ali bi ne bila mogoča sprava o obnovi zakonske skupnosti. Doselej so k poskusu sprave vedno povabili oba zakonca, toda vedno se je zgodilo tako, da se eden ali pa oba vabilu nista odzvala in tako je bil poskus ponarečen. Po novem zakonu pa mora biti poskus storjen tudi med obravnavo. Obravnava se bile doselej javne, odselej bodo pa tajne.

Strašna nesreča

Strašna nesreča se je pripetila v finskiem kraju Hattula. Tam je zgorelo pet otročkov, katerih oče je kot vojak na bojišču. Mati je odšla v bližnji gozd po drva. Ko se je čez nekaj ur vrnila, je bila vsa hiša v plamenih. Tvegal je lastno življenje, ko je skočila v gredočo hišo, iz katere je prinesla dva otročka, ki sta bila že mrtva. Treje njeni otročki so pa v hiši zgoreli, tako da so našli samo njihove kosti. Požar je nastal po nesreči. Pred odhodom z doma je mati zaklenila vžgalice, tako da se otroci niso mogli igrati z njimi. Najbrže dimnik ni bil označen, pa so se vnele seje in tako je nastal požar.

Za smeh

MIGLJAJ
Miha pripoveduje v družbi: — Videl sem film o potresu. Ljudje božji, to je bilo strašno! Vse je frčalo križem po zraku: lonci in jedilni pribor... — Gromska strela... polnoč je že skoraj, jaz sem pa hotel biti doma že ob desetih! — pravi Stefan in plane pokonci.

VJUDNA SOSEDA
— Letos bo malo sadja. Ne samo da ga je učevalo neprestano deževje, zdej so navalle nanj še cele jate vrabcev, — po-toži Mica svoji sosed. — Kaj naj storim? — Hodite čez dan večkrat na vrt, pa si vrabci ne bodo upali blizu.

ZAVAROVANJE
Znanemu glasbenemu kritiku je neki pianist pravil, da so njegove roke zavarovane za 50.000 lir.
— Gospod, — je menil kritik, — kako visoko bi moral jaz potem takem zavarovanju svoja ušesa.

ENAKO MNENJE
Žena: — No, kako se ti zdi naša nova služkinja?
Mož: — Zdi se mi prav čudno dekle.
Žena: — Vidiš, tudi meni se tako zdi in zato sem jo hitro odslovila.

IZJEMOMA
— Prosim, da mi oprostite zamudo, — se opravičuje šofer, — toda moraj sem dolgo čakati na gledališko vstopnico za gospoda sopraga.
— Aha za »Madame Butterfly«, kajne?
— Ne, to pot izjemoma za gospoda samega.

GALANTNO
Prodejalec spremi dražestno damo do vrat trgovine.
— Ah, hvala, — mu pravi ona, — saj bi tudi sama našla vrata.
— Ne gre za to, — odgovori prodajalec. — Zadržite čase se namreč pri nas mnogo krade.

OTROCI MED SEBOJ
Ivica in Mirček se igrata Mirček vpraša Ivico: — Ali bi hotela postati moja žena?
— Seveda bi, — odgovori Ivica.
Mirček sede, iztegne noge in pravi: — Zena, očisti mi čevlje.

češki kralj Přemisl Otokar II.

je bil gospodar Ljubljane skoro šest let — L. 1276 je moral odstopiti Kranjsko Rudolfu Habsburškemu ki se je z njim začela večstoletna vladavina Habsburžanov

peža. Inocencija IV. je bil l. 1254 sklenjen v Budimpešti mir, v katerem je pripadel madžarskemu kralju večji, južni del Štajerske od Semmeringa do koroške meje, Otokar pa je dobil nekaj severnih štajerskih predelov in Avstrijo.

Štajersko si je podvrgel l. 1260.

Madžari pa si oblasti v novo pridobljenih pokrajinah niso želejo utrditi. Najmogočnejši plemiči so se jim začeli kmalu upirati in l. 1259 je na štajerskem izbruhnil splošno upor, ko so hoteli naslednje leto pokoriti si znova štajersko, so našli na njenih mejah zbrano močno vojsko, ki je odbila njihov napad.

Vsa njihova jeza se je zdaj obrnila proti Otokarju, v katerem so pravilno videli spletkarja, ki streže po oblasti v njihovih deželah. Bela IV. je zbral vojsko 140.000 moč in udaril proti Moravski. Bil pa je v odločilnem beju pri Kressenbrunu poražen in je moral v mirovni pogodbi, sklenjeni v Požunu, odstopiti češkemu kralju Otokarju II. vso Štajersko.

Podjetni češki kralj se s tem uspehom ni zadovoljil. Hotel si je podvržeti vse vzhodne alpske dežele in ustanoviti močno državo v osrčju srednje Evrope, v katero bi bili vključeni tudi Koroška in Kranjska. S posebnimi pogodbami z zadnjim španhajmovcem Ulrikom si je zagotovil njegovo dediščino in ko je ta umrl l. 1269, je nastopil odločilni trenutek.

Na Kranjskem je vladal šest let

Predno je Otokar II. zavladal na Koroškem in Kranjskem in prevzel dediščino španhajmovcev, je moral premagati še razne nezadovoljce. Ti so se zanašali na solnograškega nadškofa Filipa, ki je bil edini brat umrlega Ulrika. Kot nadškof sicer ni prišel v poštev za prevzem nasledstva, zdela pa se je, da je Ulrik prepustil svojo dediščino Otokarju tudi iz osebnega nasprotja do svojega brata.

Otokar je hotel pomirit Filipa tako, da je s svojim vplivom podprl njegovo izvolitev za akvilejskega patriarha. Čim pa je Filip postal patriarh, se mu je zbudil pohlep po še večji posvetni oblasti in tako je moral Otokar, preden je nastopil svoje gospostvo po Kranjski in Štajerski, ki je trajalo samo šest let, svoje pravice zagotoviti si z mečem.

Ljubljano je zavzel v naskoku

Proti koncu l. 1270 je Otokar prediral s svojo vojsko na Kranjsko. Na štajerskem je zasedel Slovenj Gradec, ki je bil v posesti akvilejske cerkve. Skozi Savinjsko dolino je nato nadaljeval svojo pot na Kranjsko, kjer je najprej šel na Dolenjsko in zasedel Stično.

Od tod se je obrnil proti Ljubljani. Kot izvidnik je poslal pod mestno obzidje večji oddelek pod vodstvom Ulrika Lihtenštanskega, svojega maršala. Ta je takoj poskrbel v okolici za potrebni živež za vojsko in ko je obkolila Ljubljano glavna Otokarjeva vojska, je bila njena usoda odločena. Po dvodnevem odmoru je Otokar zapovedal svoji vojski naskok in že po prvem napadu se je mesto podalo. Grajska posadka se je tam raje predala, ker ni imela nič živeža niti streliva.

Po tej odločitvi je popustil tudi odpor vseh ostalih nezadovoljcev in Otokar je postal od vseh priznani vladar Kranjske in Koroške. Edini, ki so mu še nasprotovali in ki bi mu mogli postati nevarni so bili Madžari. Otokar pa jih je znal pravčasno ukrotiti in jih prisiliti, da so se odpovedali vsem svojim pravicam. Dosegel je tako višek svoje moči in vladal deželam od Krško-vošev do Adriatika.

Zarotniki v poslopu nemškega viteškega reda v Ljubljani

Španhajmovci so si v kratkem razdobju svoja vladanja na Kranjskem in v Ljubljani pridobili med prebivalstvom mnogo priljubljenosti. Zlasti tisti, ki so uživali iz njihove roke razne beneficije, so jim bili zvesti in vdani. Ko je bilo sedaj postavljeno vprašanje, ali se podvržejo Otokarju ali

Nemški jantar na razstavi v Sofiji

V Sofiji je bila 21. t. m. otvorjena velika razstava nemškega jantara. Organiziral jo je propagandni svet nemškega gospodarstva skupno z nemško-bolgarsko trgovsko zbornico, otvoril pa nemški poslanik v Sofiji Beckerle. Svečani otvoritvi so prisostvovali mnogi dostojanstveniki. Vodja razstave dr. Helbeck je podal kratek pregled tež zgodovino jantara. Razstava kaže v najskrbnejši izbiri proizvode nemške državne tvornice v Königsbergu, od koder prihajajo najrazličnejši izdelki iz jantara, kaže pa tudi lep pregled čez kulturno zgodovinski pomen jantara.

V Nemčiji sami je bil jantar na začetku srednjega veka važno trgovsko blago v trgovini z inozemstvom. Ko se je pozneje zavzel nemški viteški red za pridobivanje in predelavo jantara se je začela razvijati umetnostna obrt, ki je dosegla posebno visoko stopnjo v 16. in 17. stoletju v 18. in 19. stoletju na tem polju niso bili doseženi novi uspehi, pač je po šlo mnogo izdelkov iz jantara v inozemstvo. Sele, ko je država prevzela to panogo umetnostne obrti, se je pričel nov razmah. Mladim mojstrom v tej umetnostni panogi, se postavljajo vedno nove naloge in tako prihajajo na trg vedno lepši izdelki. Jantar je star že okrog 50 milijonov let. Razne žuželke in deli rastlin v njem nam nudijo tudi pogled v podnebje v pradavnih časih.

Gospodarski stiki med Francijo in Hrvaško

Na nedavni seji akcijskega odbora za gospodarske in carinske zadeve v Parizu so se posvetovali zastopniki Francije in Hrvaške o trgovinskih stikih med obema državama v okviru lanj 16. maja sklenjene trgovinske pogodbe. Pogodba je bila sklenjena na podlagi klir nsa in z njo so bili urejeni tudi stari iz blagovnega prometa izvirajoči dolgovi. Francoskemu izvozniku torej ni treba čakati najprej na ureditev starih poslov odnosno poravnavo starih dolgov. Vendar je pa za prejšnje obveznosti in terjatve določeno prvenstvo. Za trgovinske stike med obema državama je bil določen tečaj en frank, ki je enak ena kuna. Da se prepreči motnje v gospodarskih stikih med obema državama, bo poslovalo v Lyonu stalno hrvaško gospodarsko poslanstvo, Francija pa ustanovi v Zagrebu generalni konzulat.

Na posvetovanjih so bile objavljene nove tehnične podrobnosti o trgovskih poslih, cenah itd. s pristankom pristojnih oddelkov za zunanjo trgovino se lahko dovolijo zasebni kompenzacijski posli pri večjih poslovnih možnostih, če se najde potrebna nasprotna stranka. Glede uvoznih možnosti iz Hrvaške je bilo rečeno, da za les kot najvažnejšo uvozno robo, se ni bil dosežen končni sporazum. Francoska tobačna režija namerava kupovati na Hrvaškem tudi tobak. Francija je uvažala iz Hrvaške jajca, pripravila se pa tudi uvoz surovih kož in zdravilnih želišč. Francija izvažala na Hrvaško v prvi vrsti vanilijo, gumirabikum, celulozo, stroje, knjige in farmacevtske proizvode. Lani je znašala vrednost francoskega izvoza na Hrvaško okrog 8 milijonov frankov.

Inserirajte v »Jutru«!

KOSILNICE, BRANE, KULTIVATORJI, REPOREZNICE, GNOJNIČNE ČRPALKE, TRIJERJI, MLATILNICE itd.

Trgovina z železno in poljedelskimi stroji
LEON STUPICA
LJUBLJANA, GRADIŠČE 2 (poleg Uršulink)

KMETJE, SADITE BUČE!

Korist: 1) razmeroma ogromna količina buč za živalsko krmo, pa tudi za človeško prehrano, 2) bučne peške, ki dajo izvrstno olje in oljnat tropine, prvovrstno močno krmo za živino. Seme in navodila dobite pri tovarni olja **HEOVAT & KOMP.**, Ljubljana, Bleiweisova c. 1a/III., (v palači Ljubljanske kreditne banke)

VOLNA, BOMBAŽ,
NOGAVICE, ROKAVICE,
PLETENINE

KARL PRELOG

NA DEBELO!
GOSPOSKA ULICA ŠTEV. 1-3
Telefon 26-78
NA DROBNO!
STARI TRG 12, ŽIDOVSKA 2-4
BLEIWEISOVA 22 - TEL. 27-78

Pomen stročnic o in človeka za rastlinstvo, živalstvo

S pomočjo posebnih bakterij črpajo dušik neposredno iz zraka — Ta postopek je izjemen, kajti vse druge rastline nimajo te važne sposobnosti

Atmosferski zrak je mehanična zmes. V glavnem sestoji iz dveh prvin: dušika in kisika, ki sta oba zelo važna za vsa živa bitja. Razmerje dušika in kisika je v zraku 79,2 : 20,8, pri čemer je k dušiku priletel tudi 1% argona. Razen tega so v zraku še zelo majhne količine ogljikove kisline, vodne pare, sledovi amonjaka, solitrne kisline, ozona, vodikovega superoksida in praha.

Dva vira anorganskih dušikovih spojin

Odkar se je razširila uporaba umetnih gnojil, je vloga dušika znana skoro vsem obdelovalcem zemlje. Manj pa so znane nekatere posebnosti. Čeprav tvori dušik pretežni del atmosferskega zraka, ga večina rastlin ne more asimilirati po tej poti. Razen stročnic in nekaterih drugih rastlin ga črpa večina iz anorganskih dušičnatih soli v zemlji in vodi ter iz nitratov in amonjakovih soli. Dušik je rastlinam potreben za tvorbo celice.

Amonjak nastane v atmosferskem zraku ob sprostitvi elektrike med bližnjem pri nevihtah. Nato oksidira v solitrasto kislino in pride skupno s padavinami v zemljo. V tej doživi anorganske dušikove spojine pogosto nove spremembe. Amonjak oksidira do solitrne kisline, pogosto pa se tudi zopet sprosti. To ni, kakor so dolgo menili, kemični postopek, temveč biološki. Opravljajo ga namreč posebne bakterije. Bakterije, ki oskrbujejo oksidacijo amonjaka v solitrsto in solitrno kislino, se imenujejo nitrificirajoče bakterije. Postopek sam pa imenujemo nitrifikacijo.

Drugi vir anorganskih dušikovih spojin dobiva zemlja z raztrajanjem rastlin in poginulih živali. V zemlji živeče bakterije, plesni in višje glive razkrajajo te organske dušikove spojine in jih končno spremenijo v anorganske: amonjak, nitrite in nitrate. V hranilni vodni raztopini, ki jo uporabljajo v prirodopsih institutih za umetno vzgajanje rastlin, je dušik zastopan v nitratih ali amonjakovih solih. Zelene rastline tako izvrstno uspevajo. Če pa v raztopini ni potrebnega dušika, svojega razvoja ne dokončajo, kar je dokaz, da ne morejo izrabiti dušika v zraku.

Rastline, ki ljubijo soliter in nitrate

Na naravni, neobdelani zemlji rasteče rastline uspevajo leto za letom na istem prostoru. V njem najdemo dovolj dušika v vezani obliki. Toda tudi med »divjimi« rastlinami je mnogo takih, ki kakor mnoge

kulturne rastline uspevajo le, če je v zemlji dovolj dušika. Nekatere kažejo še posebno slast do solitra in amonjaka, tako da po njih sklepajo na velike količine obeh spojin v zemlji, na kateri rasejo.

Med tako rastlinstvo prištevamo skoro vse, kar rase na grobljah, razvalinah in podrtinah. Tako prištevajo sem: ščir (amarantus), metliko (chenopodium), koprivo (urtica), golšec (mercurialis), razhudnik (solanum), gorjušico (sinapis), solčnico (helianthus), plešec (capsella), mrtvo koprivo (lamium), zvezdnico (stellaria) in druge. Če vzremo posušen ščir, solčnico ali krompirjevo rastlino, ki spada v družino razhudnikov na žareče oglje, zgorijo zaradi velike količine solitra, ki ga imajo v sebi, s hudim pokanjem.

Solitrne rastline sledijo človeku. Pri hoji po gorah nas pogosto preseneča v bližini človeških bivališč, v bližini koč ali staj kopriva (urtica), metlika dobri Henrik (chenopodium bonus Henricus) in druge solitrne rastline, ki imajo tukaj na gnojni, s solitrnokislimi in amonjakovimi solmi prepojeni zemlji odlične pogoje za uspevanje.

Kako izrabljajo zračni dušik

Kakor smo že omenili, večina rastlin n sposobna črpati dušik neposredno iz zraka. So pa izjeme.

V zemlji žive posebne bakterije, ki so sposobne asimilirati vezan dušik v organskih in anorganskih spojinah, razen tega na večje in izkoriščajo tudi prosti dušik. K tem bakterijam prištevajo znanstveniki dve zelo razširjeni vrsti ki sta znani z znanstvenimi imenoma: Azotobacter chroococcum, A. agilis in Clostridium Pasteurianum.

Drugo važno izjemo tvorijo stročnice. h katerim spadajo mimožovke (mirosoidae) cezalpinovke (caesalpinioideae) in metuljnice (papilionatae). K slednjim prištevamo mnoge znane rastline, kakor na primer: fižol, grah, leča, bob, grašica, detelja, robinja, negoji itd. Ze dolgo je znano, da te rastline tvorijo na svojih koreninah majhne kepice, gomoljčke. Njegova oblika je pri raznih rastlinah različna: okrogla ovalna, prstna, loputasta in koralasta. Njihova velikost se giblje od milimetra do lesnikove velikosti. Važno je bilo odkritje, da so gomoljčki znotraj polni živih bakterij. Če so v gomoljčkih vseh stročnic živeče bakterije je identične med seboj, znanstveniki doslej še niso ugotovili. Vse oblike imenujejo splošno z imenom bacterium radicleola.

Če umorimo bakterije, ki so v zemlji cvetličnega lonca z razbeljenjem, tedaj v lončku rasteča stročnica ne tvori več gomoljčkov in zaostaja v rasti. Danes vemo, da asimilirajo v gomoljčkih živeče bakterije dušik iz zraka in koristi ta potem tudi rastlin. Kako ga asimilirajo, tega pa še niso mogli dognati.

Izredna važnost stročnic za rastlinstvo

Praktiki so že davno naglašali, da stročnicam ni potrebno gnojiti z dušikom. Splošno je prišlo v navado, da so se detelje vseh vrst začele

smatrati za zbirateljice dušika. Kar je kmet domneval, to je znanost na osnovi skrbnih poskusov in kemičnih analiz trdno ugotovila. Na koreninah živeče bakterije vežejo dušik iz zraka.

Ta postopek je v naravi izredno važen. Ni koristen samo za stročnice, neopredno tudi za vse drugo rastlinstvo, zelo za živalstvo in ljudi. Če pomislimo, da je stročnic okoli 7000 vrst ali še več, da je med njimi mnogo ne samo zelice in grmov, temveč so tudi številna močna drevesa in da te rastline, ki so zelo razširjene po vsem svetu, obilno vežejo dušik iz zraka, je očito, kako zelo pripomorejo stročnice do izboljšanja zemlje.

Po računu iz leta 1902 je bilo v Nemčiji posajenih s stročnicami okoli pet milijonov hektarjev zemlje. Če vzamemo, da prinese srednja žetev neke vrste stročnic povprečno 100 kg dušika na hektar in da so bakterije v gomoljčkih črpale le polovico tega dušika iz zraka, so takrat v Nemčiji pridobili s stročnicami na leto okoli 2,5 milijona dvojnih stotov dušika v tedanji vrednosti 300 milijonov mark. Zo poljedelstvo je eno najvažnejših prav vprašanje, kako dobiti potrebne količine dušika, ker ga v naravi ni v zemlji preobilo. Izrednega gospodarskega pomena je, da so stročnice važen vir za vezani dušik. To spoznanje so začeli kmalu praktično izkoriščati in danes je že splošno znano, kaj je zeleno gnojenje. Po žetvi žita se posejejo naglo rastoče stročnice, ki jih nato v jeseni ali spomladi še zelene podorjejo. Tako pride v zemljo večja količina dušika, ki je zelo primerna za saditev pese ali krompirja.

Tudi jelse črpajo dušik iz zraka

Sposobnost tvoriti na koreninah podobne gomoljčke kakor stročnice, so ugotovili še pri nekaterih drugih rastlinah: pri vseh vrstah jels (alnus) in pri oljčnicah (olea) Gomoljčki na jelsah tvorijo končno olesenele, grozdatne skupke celo v velikosti jabolka. Tudi tu gre za vseljene glive, o katerih pa si še niso znanstveniki popolnoma na jasnem. Dokazano pa je, da lahko jelse s pomočjo omenjenih bakterij dobivajo dušik iz zraka.

Puh in perje prodaja
R. SEVER, Marijin trg 2!

ISČEMO ZA TAKOJ:

HOTELSKO TAJNICO, ki naj obvlada poleg italijansčine in srbohrvaščine tudi nemščino;
DVE SOBARICLI, ki naj znata vsaj nekaj italijansčine.
Ponudbe opremiti: z overovljenimi prepisi o dokončani šolski izobrazbi, dosedanjih pogojih, neoporečnem vladanju, z zadnjo fotografijo ter zahtevami. Poslati priporočeno na upravo
Hotela »AMBASADOR«, Spalato, Dalmacija

IZDELOVALNICA HARMONIK

Fleiss Josip
LJUBLJANA
Bleiweisova 35
Vam audi veliko izbiro
piano in diatoničnih harmonik

Dotrpela je naša ljubljena soproga, mama, stara mama, teta in tačča, gospa
MARIJA GOBEC
Pogreb nepozabne pokojnice bo v nedeljo, dne 2. t. m. ob 3. uri popoldne z Zal — kapele sv. Krištofa — k Sv. Križu.
Ljubljana, Kranj, dne 1. maja 1943.
Zalujoče rodbine:
GOBEC, BANČIČ, JEREJ

ZAHVALA
Ob nenadomestljivi izgubi našega najdražjega soproga, očeta, dedka, brata, tasta in strica, gospoda
IVANA ŠEMRL-a
šolskega upravitelja v pokoju
smo prejeli mnogo dokazov iskrenega sočutja. Tem potom se vsem prav lepo zahvaljujemo.
Iskreno zahvalo izrekamo častiti duhovščini, gg. zdravnikom in čč. sestram zavoda dr. Choleve za vso požrtvovalnost in skrb ter g. primariju dr. R. Neubauerju za veliko pomoč v boleznih. Zahvaljujemo se tudi darovalcem lepega cvetja ter vsem, ki so ga v tako lepem številu spremili na njegovi poslednji poti, zlasti njegovim stanovskim tovarišem in Gorenjcem.
Maša zadušnica se bo darovala v ponedeljek, dne 3. maja ob 7.30 uri v cerkvi sv. Cirila in Metoda.
Ljubljana, dne 1. maja 1943. **ZALUJOCI**

Ogromna večina oglasovalcev se obrača na **»JUTROV« OGLASNI ODDELEK**

Iz lesa spominčke, skrinjce naše
Vam le Vavpetič izdelal po domače

J. Vavpetič, Ciril Metodova 35

A. ALEXANDEI: 30
POZABLJENI NAPEV ROMAN
»Pet in šestdeset sekund!...« je takoj začela Dora. »Šestdeset... pet in petdeset!...« Razen njenih besed, ki jih je izgovarjala z mrtvim glasom, se je slišalo v tesnobni tišini samo rahlo tiktakanje, ki je prihajalo iz zabojčka, in Ciupplikovo piščee džihanje.
Vročično se je mučil, da bi odtrgal eno izmed stranskih deščic zabojčka, a zaman. Vse nohte si je bil že polomil, in prsti so mu krvaveli... Manjkalo je časa, da bi poiskal kako orodje, ki bi mu olajšalo posel.
»Štirideset sekund!« je z drhtečim glasom rekla Dora.
Ciupplik je glasno sopihal; debele potne kaplje so mu rosile čelo.
»Trideset sekund!« Dorin glas je bil komaj še jek.
»Bežite!« je zdajci zakričal Ciupplik. »Rešite se, preden bo prepozno!«
»Pet in dvajset sekund!« je mirno nadaljevala Dora, ne da bi se ganila. »Vzemite jekleno ravnilo,

ki leži na vaši levidi!« je nato dodala. »Morda bo kaj pomagalo.«
Ciupplik je naglo segel po ravnilu. Potisnil ga je v režo med dvema deščicama in pritisnil z vso močjo svojih silnih rok...
Zaskrípalo je... Nekaj koscev lesa se je razletelo po sobi... Zabojček je bil odprt!
Se hipec, in Ciupplik je držal v rokah čuden, dokaj zamotan predmet. Spet je vzel ravnilo in ga rahlo vtaknil med kolesje: zavrtil je neki vijak, in tiktakanje stroja je mahoma utihnilo.
»Petnajset sek...« je začela Dora. Nato je mahoma obmolknila, videč, da je štetje odveč.
15. POGlavJE
Ciupplik, ki se je bil spustil v naslanjač, si je nekajkrat zaporedoma potegnil s krvavo roko po znojnem čelu. Nato je stekleno in brezizrazno pogledal Doro. Tudi mladenka je prazno strmela predse, kakor bi ji bili ti trenutki docela vzela razum.
Zadržila sta se šele, ko je potrkalo na vrata.
»Naprej!« je zaklical Ciupplik s svojim vsakdanjim oblastnim glasom.
V sobo je stopil prokurist Allan z veliko mapo pod pazduho.
»Ne vem, kaj se godi spodaj!« je rekel, kakor da mu beseda ne gre z jezika. »Gospodične so menda vse ponorele, od prve do zadnje.«
»Ta mah me prav nič ne zanima,« mu je Ciupplik hladno segel v besedo. »Mi imate povedati kaj drugega?«

Allan je šele zdaj ustavil oko na čudni pripravi, ki je stala na mizi. Prstena bledica mu je pokrila obraz.
»Pravkar... da, jaz...« je zajecjal, ne da bi odtrgal pogled od peklenskega stroja. »Dal sem spisati odslovnilo pismo za gospodično Elmhurstovo. Evo ga!« Tako govoreč je predložil Ciuppliku natipkan list, ki ga je bilo treba samo še podpisati.
»Tako?... Spisati ste ga dali!« je Ciupplik zategnil. »Kdo vam je ukazal?«
»Nihče... Toda gospodična Elmhurst je prišla v službo s sedeminpetdesetminutno zamudo... In v takih primerih je pri nas navada...«
»Gospodična Elmhurst ostane!« je Ciupplik hladno odvrnil in raztrgal pismo. »A tisti pisani metulj, ki ste mi ga davi poslali namesto nje... da, ta bo zletel z vso svojo šminko vred... Razumete?«
»Smem vprašati, kakšen vzrok naj navedem za odslovlitev?«
»Zapišite, kar vam drago; kaj meni mar?... Zastran mene lahko rečete, da ne maram uradnic, ki ne znajo ravnati s peklenskimi stroji!« je bil togotni odgovor. »In zdaj,« je dodal Ciupplik, ki se je bil v tem docela pomiril, »zdaj telefonirajte policiji in recite, naj pošlje semkaj enega svojih najboljših uradnikov. Nato pokličite Huntingtona in ga prosite, da neutegoma pride k meni. Nu, zganite se!... Kaj še stojite in gledate kakor malik?«
Ko je Allan odšel, je v delovni sobi spet zavladal molk. Napetost na Ciupplikovem obrazu je kazala, da v mislih preleva resno vprašanje.

»Čujte, gospodična... kako se že pišete?« je zdajci zagodrnjal. »A saj ne gre za ime... Povejte mi: kaj vraga vas je baš zadnjo minuto prineslo semkaj? Dobro ste vedeli, kakšna nevarnost vam grozi, zato bi bili morali prej ko mogoče odnesti pete... Zakaj jih niste? Ali je bilo to od vas neumnost ali junaštvo?«
»Najbrže neumnost,« je Dora odgovorila in mu čvrsto pogledala v oči. Nato je polglasno končala: »S pogojem, kakopak, da ni kake druge razlage.«
»Da, očito je moralo biti nekaj drugega,« je rekel Ciupplik, »kajti oba možna razloga, ki sem jih navedel, sta v resnici en sam: v podobnih slučajih je junaštvo isto kakor neumnost.« Vtaknil je roke v hlačne žepce in jel nemirno hoditi po sobi sem ter tja.
»Ali smem torej vedeti, zakaj ste to storili?« je vprašal znova in obstal pred njo.
»Smejali se boste, če vam povem,« je krotko odgovorila Dora. »Prišla sem, ker mi je tako velevala dolžnost.«
Ciupplik je polglasno zagodel in stresel glavo.
»Lepo vas prosim!« je vzkliknil. »Na svetu ga ni čuvstva dolžnosti, ki se ne bi dalo točno oceniti v dolarjih. In ko bi bili, da izvršite to, kar imenujete svojo dolžnost, izgubili življenje, ga ne bi bilo bančnega čeka, ki bi vas mogel primerno odškodovati... To pomeni, da ste bili kratko in malo neumni!«
»Docela se soglašam,« je pritrdila in skomignila z rameni. »Toda vaše ravnanje je v popolnem nasprotju z vašimi besedami. Pokazali ste ne samo redek, ampak edinstven pogum.«